

Propozycja
zadań pedagoga i psychologa szkolnego
na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu
z dnia 7 stycznia 2003r.

*w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w
publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.*
(Dz.U. z 2003r. Nr 11, poz. 114)

I. WPROWADZENIE.

Wprowadzane zmiany w systemie oświaty nie tylko stawiają przed pedagogami i psychologami szkolnymi nowe zadania, ale stwarzają również nowe możliwości działań, zaspokajających potrzeby danego środowiska szkolnego.

Niedookreślenie, brak czytelności w zakresie obszarów działań pedagoga lub psychologa szkolnego w schemacie funkcjonowania szkoły może mieć dwojaki skutek:

- pedagog lub psycholog szkolny nie będzie w pełni wykorzystywał swoich możliwości i umiejętności zawodowych,
- pedagog lub psycholog szkolny będzie obciążany zadaniami, które nie są zgodne z jego kwalifikacjami, kompetencjami bądź których realizacja będzie utrudniała mu wypełnianie jego podstawowych zadań zawodowych.

Zarówno jedno jak i drugie spowoduje, że pedagog lub psycholog szkolny nie będzie spełniał oczekiwań uczniów, rodziców i nauczycieli.

Dlatego też stworzenie opracowania prezentującego szerokie spektrum możliwości działań pedagoga i psychologa szkolnego stanowi odpowiedź na potrzeby środowiska pedagogów i psychologów szkolnych. Zaproponowany poniżej zakres zadań został opracowany przez doradców metodycznych ds. pomocy psychologiczno- pedagogicznej i wychowania z terenu województwa śląskiego, współpracujących z ROM-E *Metis* w Katowicach.

W niniejszym opracowaniu uwzględniono specyfikę pracy pedagogów i psychologów szkolnych, której istotnym aspektem jest dyspozycyjność w rozwiązywaniu szerokiego spektrum zagadnień i problemów wychowawczych w kontaktach z uczniami, nauczycielami i rodzicami.

Przedmiotowy projekt określa wprawdzie zadania pedagogów i psychologów szkolnych, nie precyzuje natomiast – niezbędnych do realizacji tych zadań - warunków pracy pedagoga i psychologa szkolnego.

Jako niezbędne minimum określa się udostępnienie pedagogowi lub psychologowi miejsca pracy zapewniającego indywidualny, przyjazny i bezpieczny kontakt z uczniem lub rodzicem oraz zapewnienie odpowiedniego warsztatu pracy wyposażonego w potrzebne pomoce dydaktyczno-terapeutyczne.

II. ZADANIA PEDAGOGA SZKOLNEGO.

1. Rozpoznawanie indywidualnych potrzeb uczniów oraz analizowanie przyczyn niepowodzeń szkolnych:

- 1.1 Wstępna diagnoza trudności w uczeniu się.
- 1.2 Analiza sytuacji szkolnej lub klasowej (samodzielnie lub we współpracy ze specjalistą):
 - 1) Dobór pomiaru,
 - 2) Przeprowadzenie badań,
 - 3) Opracowanie sprawozdania z analizy sytuacji wychowawczej szkoły.
- 1.3 Opracowanie projektu zmian w oparciu o sprawozdania z analizy sytuacji wychowawczej szkoły.
- 1.4 Rozpoznawanie problemu ucznia:
 - 1) Rozmowy indywidualne z uczniem,
 - 2) Rozmowy indywidualne z nauczycielami,
 - 3) Kontakty z rodzicami (prawnymi opiekunami) ucznia na terenie szkoły,
 - 4) Kontakty z instytucjami wspierającymi pracę szkoły w zakresie potrzeb danego problemu,
 - 5) Poradnictwo psychoedukacyjne, zdrowotne i prawne.
- 1.5 Diagnoza środowiska wychowawczego ucznia we współpracy z instytucjami wspierającymi pracę szkoły:
 - 1) Opracowanie narzędzi,
 - 2) Wykorzystanie metod i narzędzi adekwatnych do problemu,
 - 3) Wizyty w domu z wychowawcą klasy w sytuacjach koniecznych.
- 1.6 Monitorowanie realizacji obowiązku szkolnego i absencji szkolnej uczniów:
 - 1) Analiza dokumentów szkolnych,
 - 2) Zbieranie informacji w tym zakresie od wychowawców klas,
 - 3) Praca indywidualna z uczniem wagarującym, we współpracy z:
 - a) rodziną,
 - b) nauczycielami,
 - c) instytucjami.

2. Określanie form i sposobów udzielania uczniom, w tym uczniom z wybitnymi uzdolnieniami, pomocy psychologiczno- pedagogicznej, odpowiednio do rozpoznanych potrzeb:

- 2.1 Koordynowanie działań w zakresie zajęć specjalistycznych:
 - 1) dydaktyczno- wyrównawczych,
 - 2) korekcyjno- kompensacyjnych,
 - 3) logopedycznych,
 - 4) socjoterapeutycznych,
 - 5) innych o charakterze terapeutycznym.
- 2.2 Organizowanie różnych form pomocy pedagogicznej:
 - 1) Rozmowy indywidualne wspomagające rozwiązanie problemu,
 - 2) Zajęcia indywidualne i grupowe,

- 3) Zajęcia o charakterze socjoterapeutycznym dla zespołów klasowych:
 - a) zajęcia profilaktyczne (prowadzone przez pedagoga lub zaproszonych specjalistów),
 - b) realizacja lub koordynacja gotowych programów profilaktycznych adaptowanych dla potrzeb środowiska.

2.3 Doraźna współpraca z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

2.4 Stała współpraca z instytucjami:

- 1) Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna,
- 2) Poradnie specjalistyczne,
- 3) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- 4) Sąd Rodzinny
- 5) Policja
- 6) Inne specyficzne dla środowiska i sytuacji.

3. Organizowanie i prowadzenie różnych form pomocy psychologiczno- pedagogicznej dla uczniów, rodziców i nauczycieli:

3.1 Współpraca z doradcą metodycznym:

- 1) Udział w spotkaniach, konferencjach metodycznych,
- 2) Udział w różnych formach doskonalenia warsztatu i jakości pracy,
- 3) Udział w spotkaniach grup wsparcia pedagogów i psychologów szkolnych.

3.2 Zgłaszanie wskazanej tematyki, współpraca z instytucjami kompetentnymi w danym obszarze lub prowadzenie szkoleniowych rad pedagogicznych.

3.3 Dodatkowe doskonalenie zawodowe (w ramach podejmowanych zadań z własnej inicjatywy – własne opracowania, raporty, publikacje, scenariusze zajęć, ankiety i inne)

3.4 Prowadzenie zajęć specjalistycznych w zależności od posiadanych kwalifikacji.

3.5 Współpraca z wychowawcą klasy:

- 1) w zakresie organizowania zespołów samopomocowych,
- 2) specyficznych dla danego problemu sposobów rozwiązań.

3.6 Pomoc nauczycielom dydaktykom w dostosowaniu metod i form pracy z uczniem:

- 1) Z dostosowanymi wymaganiami edukacyjnymi na podstawie opinii lub orzeczenia, w tym z nauczaniem indywidualnym.
- 2) Z parcjalnymi deficytami rozwojowymi,
- 3) Indywidualnym tokiem nauczania lub programem nauczania,

3.7 Prowadzenie zajęć wychowawczych w klasie:

- 1) Zgodnych z programem wychowawczym szkoły,
- 2) Działania interwencyjne.

3.8 Współpraca z rodzicami uczniów:

- 1) Rozmowy z rodzicami (prawnymi opiekunami) na terenie szkoły,
- 2) Poradnictwo wychowawcze,
- 3) Wizyty w domu ucznia z wychowawcą klasy w sytuacjach koniecznych.

4. Podejmowanie działań wychowawczych i profilaktycznych wynikających z programu wychowawczego szkoły i programu profilaktyki, o których mowa w odrębnych przepisach, w stosunku do uczniów, z udziałem rodziców i nauczycieli:

4.1 Psychoedukacja rodziców w ramach spotkań klasowych, wywiadówek itp. (prowadzenie lub koordynacja).

4.2 Koordynacja zadań wychowawczych.

- 1) Opracowanie narzędzia badawczego.
- 2) Prowadzenie zajęć problemowych:
 - a) Profilaktycznych,
 - b) Z zakresu preorientacji zawodowej.

4.3 Wspieranie rodziców w rozwiązywaniu sytuacji trudnych wychowawczo.

4.4 Monitorowanie zachowań ucznia w środowisku szkolnym i okołoszkolnym:

- 1) Analiza informacji o zachowaniu ucznia:
 - a) ze środowiska szkolnego,
 - b) spoza środowiska szkolnego.

4.5 Opracowanie programów działań profilaktycznych dla potrzeb konkretnego odbiorcy (indywidualnego lub grupowego).

4.6 Praca w środowisku wokółszkolnym ucznia (kluby, koła zainteresowań itp.).

4.7 Tworzenie "banku danych" na rzecz podopiecznych.

4.8 Wczesna interwencja w przypadku wystąpienia problemów wychowawczych w jakiegokolwiek formie:

- 1) Indywidualna z uczniem,
- 2) Grupowa lub w zespole klasowym,
- 3) We współpracy z rodziną,
- 4) Współpraca z wychowawcą, zespołem wychowawczym i nauczycielskim,
- 5) Współpraca z instytucjami wspierającymi pracę szkoły.

4.9 Prowadzenie działań interwencyjno- naprawczych:

- 1) Kierowanie uczniów i rodziców do instytucji specjalistycznych:
 - a) informacja o problemie,
 - b) zebranie oferty form pomocy,
 - c) wsparcie wychowawcze.
- 2) Koordynacja działań wychowawczych:
 - a) przekazywanie informacji i opinii dla potrzeb instytucji wspierających pracę wychowawczą rodziny i szkoły.
- 3) Współpraca z kuratorami sądowymi, inspektorami Policji ds. nieletnich.

5. Wspieranie działań wychowawczych i opiekuńczych nauczycieli, wynikających z programu wychowawczego szkoły i programu profilaktyki, o których mowa w odrębnych przepisach:

5.1 Wyjazdy integracyjne – organizacja, koordynacja, współudział.

5.2 Współtworzenie i współpraca w realizacji programów wychowawczych.

- 5.3 Koordynacja oddziaływań profilaktycznych.
- 5.4 Współpraca z kuratorami.
- 5.5 Udostępnianie scenariuszy zajęć wychowawczych dla wychowawców.
- 5.6 Opracowanie i prowadzenie zajęć tematycznych na zamówienie uczniów, wychowawców, nauczycieli lub rodziców.
- 5.7 Wspieranie oddziaływań wychowawczych środowiska:
 - 1) Analiza przypadku - rozpoznawanie przyczyn zaburzeń w zachowaniu,
 - 2) Udzielanie wsparcia rodzicom lub opiekunom:
 - a) informacja o problemie,
 - b) pomoc w doborze działań o charakterze wychowawczym.

6. Planowanie i koordynowanie zadań realizowanych przez szkołę na rzecz uczniów, rodziców i nauczycieli w zakresie wyboru przez uczniów kierunku kształcenia i zawodu, w przypadku gdy w szkole nie jest zatrudniony doradca zawodowy:

- 6.1. Poszerzanie wiedzy i umiejętności uczniów i rodziców w zakresie przygotowania do wyboru przez uczniów kierunku kształcenia i zawodu poprzez:
 - 1) organizację zajęć edukacyjnych dla uczniów we współpracy z PPP;
 - 2) organizację spotkań psychoedukacyjnych dla rodziców uczniów,
 - 3) prowadzenie rozmów indywidualnych, kierowanie do specjalistycznej pomocy.
- 6.2. Konstruowanie „banku informacji” nt. zawodów, szkół, możliwości dalszego kształcenia w danym regionie.

7. Działanie na rzecz zorganizowania opieki i pomocy materialnej uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej:

- 7.1. organizacja wyprawki szkolnej i stypendium szkolnego:
 - 1) współpraca z Urzędem Gminy, MOPS-em w zakresie realizacji zadania,
 - 2) tworzenie wykazu uczniów objętych pomocą materialną w danym roku szkolnym,
 - 3) upowszechnianie aktualnych informacji o pomocy materialnej udzielanej z udziałem szkoły.

III. ZADANIA PSYCHOLOGA SZKOLNEGO.

1. Prowadzenie badań i działań diagnostycznych dotyczących uczniów, w tym diagnozowanie potencjalnych możliwości oraz wspieranie mocnych stron ucznia:

- 1.1 Udzielanie pomocy uczniom mającym trudności w nauce:
 - 1) Wstępne rozpoznawanie przyczyn trudności w nauce.
 - 2) Prowadzenie poradnictwa w zakresie pomocy uczniom i rodzicom.
 - 3) Przekazywanie wychowawcom wskazań do pracy z uczniami.
- 1.2 Udzielanie pomocy uczniom sprawiającym trudności wychowawcze:
 - 1) Wstępne rozpoznawanie przyczyn zaburzeń zachowania i trudności wychowawczych.
 - 2) Monitorowanie funkcjonowania uczniów na terenie szkoły.

- 3) Udzielanie rodzicom i nauczycielom porad wychowawczych.
- 1.3 Ukierunkowywanie metod i form pracy z uczniem zdolnym:
- 1) Konsultacje z wychowawcami klas i nauczycielami.
 - 2) Poradnictwo dla rodziców.
 - 3) Wspieranie funkcjonowania szkolnego ucznia, w tym uwzględnienie dostosowania wymagań edukacyjnych.
- 2. W zakresie diagnozowania sytuacji wychowawczych w celu wspierania rozwoju ucznia, określenia odpowiednich form pomocy psychologiczno- pedagogicznej, w tym działań profilaktycznych, mediacyjnych i interwencyjnych wobec uczniów, rodziców i nauczycieli:**
- 2.1 Dokonywanie okresowej analizy sytuacji wychowawczej szkoły:
- 1) Przygotowanie opracowań zawierających analizę sytuacji wychowawczej w szkole za rok szkolny.
- 2.2 Prowadzenie ewidencji uczniów zagrożonych i niedostosowanych społecznie:
- 1) Kontakt z wychowawcami klas.
 - 2) Utrzymywanie kontaktu z rodzicami uczniów.
 - 3) Sporządzenie wykazu uczniów zagrożonych i niedostosowanych społecznie po I semestrze.
- 2.3 Współtworzenie programów szkolnych – Wychowawczego, Profilaktyki, innych.
- 1) Kierowanie pracami zespołu zgodnie z decyzją dyrektora szkoły,
 - 2) Wspomaganie wychowawców w realizacji zadań oraz programów profilaktyczno - wychowawczych i psychoedukacyjnych.
- 2.4 Współpraca z zespołem ds. Programu Profilaktyki Szkolnej:
- 1) Konsultowanie działań planowanych w ramach Programu Profilaktyki Szkolnej.
- 2.5 Udział w konstruowaniu Programu Wychowawczego Szkoły, współpracowanie Planu Wychowawczego Szkoły.
- 2.6 Opracowanie lub modyfikacja procedur postępowania interwencyjnego.
- 1) Działania informacyjne wobec RP,
 - 2) Współpraca z RP w zakresie przestrzegania procedur.
- 2.7 Przeciwdziałanie patologii społecznej i profilaktyka uzależnień.
- 1) Współpraca z Pełnomocnikiem ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień w zakresie realizacji działań profilaktycznych na terenie szkoły.
 - 2) Koordynowanie na terenie szkoły działań związanych z Kampaniami profilaktycznymi.
 - 3) Współpraca z Policją.
 - 4) Współpraca ze Strażą Miejską.
- 3. W zakresie organizowania i prowadzenia różnych form pomocy psychologiczno- pedagogicznej dla uczniów, rodziców i nauczycieli.**
- 3.1 Udzielanie pomocy uczniom mającym trudności w nauce lub sprawiającym trudności wychowawcze:
- 1) Wstępne rozpoznawanie przyczyn trudności.

- 2) Kierowanie do badań w odpowiedniej placówce specjalistycznej wraz z opinią wychowawcy lub prowadzenie badań na terenie szkoły.
 - 3) Monitorowanie funkcjonowania uczniów na terenie szkoły.
 - 4) Udzielanie rodzicom porad wychowawczych.
- 3.2 Udzielanie na terenie szkoły pomocy psychologicznej wobec uczniów wymagających szczególnej opieki i pomocy wychowawczej:
- 1) Udzielanie pomocy uczniom mającym trudności w kontaktach społecznych i rodzinnych.
 - 2) Konsultacje z wychowawcami klas.
 - 3) Zakładanie „Kart pomocy psychologiczno-pedagogicznej”, uzgadnianie podejmowanych działań wychowawczych.
 - 4) Prowadzenie indywidualnej lub grupowej terapii z uczniami.
 - 5) Prowadzenie zajęć terapeutycznych dla uczniów z dysleksją rozwojową.
 - 6) Konsultacje z rodzicami, udzielanie porad rodzicom.
 - 7) Prowadzenie w razie potrzeby różnego typu zajęć wspomagających pracę wychowawczą w zespole.
 - 8) Zapewnienie uczniom pomocy, stosownie do trudności, w odpowiedniej placówce specjalistycznej.
- 3.3 Opieka nad rodzinami zastępczymi.
- 1) Stały kontakt z wychowawcami klas uczniów znajdujących się w rodzinach zastępczych.
 - 2) Kontakt z opiekunami prawnymi uczniów.
- 4. W zakresie zapewniania uczniom doradztwa w zakresie wyboru kierunku kształcenia i zawodu:**
- 4.1 Podejmowanie w porozumieniu z pedagogiem szkolnym działań mających na celu poszerzanie wiedzy i umiejętności uczniów i rodziców w zakresie przygotowania do wyboru przez uczniów kierunku kształcenia i zawodu.
- 4.2. Prowadzenie rozmów indywidualnych i poradnictwa dla uczniów i rodziców wspierających podejmowanie decyzji w zakresie wyboru kierunku kształcenia i zawodu.
- 5. W zakresie minimalizowania skutków zaburzeń rozwojowych, zapobieganie zaburzeniom zachowania oraz inicjowanie różnych form pomocy wychowawczej w środowisku szkolnym i pozaszkolnym ucznia.**
- 5.1. Prowadzenie działań związanych z realizacją programów profilaktycznych, prewencyjnych i psychoedukacyjnych na terenie szkoły. wynikających z realizacji i programu.
- 5.2 Przeciwdziałanie skrajnym formom niedostosowania społecznego.
- 1) Indywidualne rozmowy z uczniami.
 - 2) Konsultacje z rodzicami .
 - 3) Współpraca z Sądem, Policją oraz MOPS-em.
- 5.3 Współpraca w zakresie organizacji pomocy uczniom z wadami wymowy.
- 1) Konsultowanie ze specjalistami uczniów z kl. I z wadami wymowy.
 - 2) Kierowanie do pomocy logopedycznej.

- 5.4 Udzielanie pomocy uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i dostosowaniem wymagań edukacyjnych.
- 1) Konsultowanie z wychowawcami klas i nauczycielami uczącymi zaleceń do pracy z uczniami.
 - 2) Organizacja spotkań ze specjalistami.
 - 3) Współpraca z rodzicami uczniów.
- 5.5 Podjęcie próby zagospodarowania uczniom czasu wolnego od nauki (zwłaszcza uczniom pochodzącym z rodzin patologicznych).
- 5.6 Opieka nad dziećmi wymagającymi indywidualnego nauczania, pomocy w formie zajęć specjalistycznych.
- 1) Konsultowanie z pedagogiem szkolnym, rodzicami uczniów wniosków do Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej lub innych specjalistycznych.
 - 2) Współpraca w zakresie koordynacji realizacji nauczania indywidualnego oraz zajęć specjalistycznych na terenie szkoły.
- 6. W zakresie wspierania wychowawców klas oraz zespołów wychowawczych i innych zespołów problemowo- zadaniowych w działaniach wynikających z programu wychowawczego szkoły i programu profilaktyki szkolnej:**
- 6.1 Prowadzenie prac zespołu wychowawczego.
- 1) Analiza sytuacji wychowawczej w klasach
 - 2) Przewodniczenie pracom zespołu wychowawczego, organizowanie spotkań zespołu w sytuacjach problemowych wychowawczo.
- 6.2 Wspieranie wychowawców klas i nauczycieli w rozwiązywaniu bieżących problemów.
- 1) Bieżąca konsultacja problemów wychowawczych.
 - 2) Prowadzenie działań o charakterze interwencyjnym.

Pedagog i psycholog szkolny dokumentują swoją pracę w „Dzienniku pracy pedagoga (psychologa) szkolnego”.

Do dokumentacji pedagoga (psychologa) szkolnego należą także teczki (karty) indywidualne uczniów.